

Drie weduwen, één graf

Colofon

ISBN: 978 90 8954 625 8

1e druk 2014

© 2014, Charmaine Hulsbosch

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Foto auteur: Petra van Vliet

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Drie weduwen, één graf

Charmaine Hulsbosch

Voor Sake

*In de stilte van de oceaan
De ziel naar binnen gekeerd
Mijn huid verweerd
In de stilte van de oceaan
Is mijn hart versteend
Daar waar ik ooit heb bestaan
In de stilte van de oceaan
De ziel naar binnen gekeerd*

Voorwoord

Tussen de 16.000 en 20.000 keer per jaar maakt iemand ergens in Nederland melding van een vermissing. Een onwaarschijnlijk aantal en gelukkig is 98% van die duizenden vermisten binnen de kortste keren weer terecht.

Maar in alle gevallen is het een beproeving: voor de familie van spoorloze studentes in Panama, voor ouders die hun tienerdochter kwijt zijn aan een loverboy, maar ook voor de moeder die haar peuter in een druk winkelcentrum even uit het oog verliest.

Voor iedere ouder die zo'n lot bespaard blijft is het invoelbaar, iedere partner krijgt kippenvel bij de gedachte.

Een vermissing is een onverwachte, brute aanslag op je lichaam en je geest. Een sluipmoordenaar, die je van achteren bespringt en je raakt waar je het meest kwetsbaar bent.

Charmaine heeft het aan den lijve ondervonden. De aanvankelijke onrust, de stijgende paniek, de martelende onzekerheid en uiteindelijk de ontvullende ontknoping.

Veel achterblijvers zullen het beamen: liever de harde realiteit van een gevonden lichaam, dan die eeuwige onzekerheid, het voortdurende geslinger tussen hoop en vrees.

Maar tegelijkertijd is er de ravage die rest: Charmaine verloor niet alleen haar geliefde, haar moeder verloor een echtgenoot, haar kind een vader...

Ik heb Charmaine leren kennen in het kader van het bijzondere project Kunst voor Vermist, waarbij kunstenaars een werk ter beschikking stelden aan de achterblijvers van een vermist persoon. Als een herinnering, als een monument

voor hun verdwenen dierbare, hun spoorloze kind. In het geval van Charmaine had die gebeurtenis nog een extra lading. Ook daarover vertelt ze in dit boek. Ik zie haar nog voor me, bij de onthulling van het schilderij. Een stoere vrouw, die al zoveel pijn had weggeslikt, maar die nu een traan niet kon bedwingen.

Dit boek laat zien wat het betekent wanneer je ongevraagd wordt meegezogen in de maalstroom van emoties die gepaard gaan met een vermissing. De strijd tegen de onzekerheid, de onwankelbare wil om te weten wat er is gebeurd. Maar het gaat ook over het gevecht met jezelf en je omgeving: over vertrouwde relaties die onder zware druk komen te staan, over moederschap dat een energie vretende taak wordt. Over het sluimerende verdriet dat je van binnen kapot maakt. En over de depressie, die niemand ziet. Maar vooral is dit boek een indrukwekkend, openhartig en liefdevol document voor Sake, de zoon van een heel bijzonder 'schippersechtbaar'. Sake, die op deze manier niet alleen zijn vader leert kennen, maar ook zijn moeder beter zal begrijpen!

Jaap Jongbloed

Proloog

Vandaag word je 12 jaar. Het blijft altijd een dag met gemengde gevoelens. Natuurlijk ben ik heel blij dat jij op deze dag geboren bent, maar het is ook de dag dat je vader stierf. Een paar weken geleden vroeg je me ineens waar je vader was, of hij ergens begraven ligt. Op die vraag heb ik elf jaar gewacht. Toentertijd wist ik niet waar ik goed aan deed. Je vader was geen type om begraven te worden. Met zo'n tuintje op zijn buik naast een wildvreemde liggen, met misschien wel een kabouter op zijn graf! Nee, niets voor hem. Maar cremieren vond ik ook zo definitief. Voor jou. En wat moet je dan doen met de as? Hij had natuurlijk ook niets vastgelegd en we hadden het er ook nooit over gehad.

Toen ik een jaar of twee na het ongeluk bij de psycholoog onder behandeling was, om mijn rouwproces alsnog in gang te zetten en te voorkomen dat ik zelfmoord zou plegen, vroeg de psycholoog wat er zou moeten gebeuren om me beter te voelen; welk beeld ik daarbij had.

Ik vertelde hem dat ik het zo graag los wilde laten en zag voor me hoe ik eindelijk een urn in mijn handen had en de as in zee liet glijden. Op de plek waar het allemaal is gebeurd.

Maar toen ik eindelijk de as in mijn handen had, heb ik het niet gedaan.

De urn heeft drie verhuizingen meegemaakt en meerdere malen heb ik op het punt gestaan om hem toch maar ergens te legen of op een begraafplaats neer te zetten.

Ik heb het niet gedaan. Voor jou. En dus staat hij nog op de boekenkast. Ik heb gewacht tot je 12 jaar zou zijn, zodat jij afscheid kunt nemen, op jouw manier, van de vader die je niet hebt gekend.

*Voor jou
Heb ik het niet gedaan
Voor jou
Heb ik gewacht
Nu hem leren kennen
Om ook weer los te laten
Op weg naar zee
Zal ik je vertellen wat er is gebeurd*

Op weg naar zee

1.

De regen slaat tegen de ramen van de stacaravan die we van vrienden mogen gebruiken voor een lang weekendje weg. De caravan ligt op een recreatiepark in de buurt van Nunspeet tegen de bossen aan, waar volgens oude verhalen de ‘Witte Wieven’ ronddwalen. ‘Witte Wieven’ zijn witte flarden mist of nevel, die voor heksen aangezien werden. Zo heet het park dan ook, ‘De Witte Wieven’. Vanuit het raam zie je eerst het terras en dan het begin van het bos. De regendruppels hangen aan de terrasstoelen en er ligt een plas op het terrastafeltje. Het bos ziet er troosteloos en deprimerend uit in de regen. Het is geen weer om een wandeling te maken met de kleine Auke. We besluiten om binnen te blijven; we zijn er ook maar net en het was al een enerverende dag.

Op weg van Santpoort naar Nunspeet zijn we langs Urk gereden om een schip te bekijken dat te koop stond. Een viskotter van 24 meter. Met wat verbouwen zou het een mooi schip kunnen zijn, geschikt voor de sportvisserij. Het bootje waar we nu de vischarters mee doen, is wat aan de kleine kant en met deze kunnen we verder de zee op en zelfs een nacht op zee blijven als we de hutten in orde maken. Het was nog een heel gedoe geweest om aan boord van het schip te komen. We moesten eerst over een andere kotter heen klimmen en dat was een halsbrekende toer, zeker met een baby van 10 maanden oud. Maar eenmaal op het schip, waren we dolenthousiast en we begonnen meteen te fantaseren wat we er allemaal mee zouden kunnen doen en wat eraan vertimmerd moest worden. De stuurhut is nog in oude staat met veel mahoniehout en een mooi stuurwiel.

Ik heb de foto nog waarop jij op het dashboard zit naast het stuurwiel; je vader houdt je vast zodat je er niet af valt. Je was toen al erg bewegelijk en druk, maar ook heel vrolijk. Je hebt er veel plezier in en hebt een lach van oor tot oor op je lekkere bolle toetje.

We zijn het erover eens dat het een mooi en doeltreffend schip is en dat er nog heel veel aan gesleuteld moet worden, maar daar was de prijs dan ook naar. Eenmaal aangekomen in de caravan begint Sybe meteen te bellen met de eigenaar van het schip. Na wat heen en weer bieden is de koop rond.

‘Nou, dat is ook wat. Charlotte, we hebben het schip!’, schatert Sybe met zijn oorverdovende, snerpende lach, terwijl hij Auke optilt en een knuffel geeft. Hij zet de kleine weer neer, pakt met zijn hand Aukes beentje en zet dat een stukje verder en dan het volgende beentje op dezelfde manier. Het ziet er vertederend uit; zo’n grote man die zo’n klein kereltje probeert te laten lopen. Terwijl ik het tafereeltje film met onze zojuist gekochte videocamera, zeg ik grappend: ‘Kijk nog maar goed naar je vader. Hij heeft zojuist een schip gekocht, dus die zien we voorlopig niet meer!’

Vele jaren later zag ik per toeval die video-opname weer terug. Tja, weet het allemaal maar van tevoren. Dan zeg je zulke dingen natuurlijk niet.

2.

Na een paar dagen zijn we weer thuis in ons benauwde flatje. Sybe gaat meteen aan de slag met de ontwerpen voor de nieuwe boot. Hij is weer helemaal in een ‘hyper-stemming’ en gaat als een dolle tekeer, om straks oververmoeid in te storten. Maar tegenhouden heeft geen enkele zin. Wat hij in zijn kop heeft moet gebeuren.

‘Wat doen we met de naam van het schip?’, vraag ik hem terwijl ik Auke zijn pyjamaatje aandoe. ‘Ik vind *Hanseat* een rare naam.’ Na wat onzinnige namen opgelepeld te hebben, komt Sybe met het idee om via ‘I TJING, het boek der veranderingen’ te kijken of er een naam uitkomt en of het de juiste tijd is een grote beslissing te nemen, ook al hebben we die al genomen.

Sybe was altijd al geïnteresseerd in spiritualiteit, al zou je dat niet zeggen met zijn Beach Boy-achtige uiterlijk. Sybe is altijd op zoek naar meer diepgang en antwoorden. Hij is sinds kort ook lid geworden van de ‘Rozenkruisers’. Ik vind het maar een vaag gedoe en vind dit een vaag plan. Maar goed, ik moet hem helpen met de stokjes tellen, bij deze merkwaardige Chinese orakeltechniek. Door de stokjes te verdelen van de ene hand in de andere ontstaat er een reeks getallen die op hun beurt weer gelijkstaan aan een soort streepjescode die tekennummer 35 oplevert. Ik zoek het op in het dikke zwarte boek; 35 staat voor TJIN, De Vooruitgang. Ja, zo zou je het kunnen zien. Een vooruitgang in de liefde. Een nieuw begin. Het schip wordt omgedoopt in de ‘Vooruitgang’.

We hadden allebei als het ware onze schepen achter ons verbrand. Ik had mijn schip met man en hond achtergelaten in

de Caraïben. Nadat onze overspelige affaire uitkwam, ben ik noodgedwongen van boord gegaan, met een klein rood koffertje als laatste bezit, terug naar Nederland. Sybe kwam een maand later met zijn boot naar Nederland en had zijn vrouw ook op Sint Maarten achtergelaten.

We woonden een tijdje samen op zijn schip, dat afge-meerd lag aan het Spaarne in Haarlem. We hadden allebei werk gevonden en toen, wonder boven wonder, raakte ik zwanger. Sybe wilde altijd al heel graag kinderen. Maar na een miskraam en een buitenbaarmoederlijke zwangerschap had ik het niet meer verwacht. De vreugde werd overschaduwd door echtscheidingsperikelen; het schip werd aan de ketting gelegd. Zijn ex-vrouw eiste de helft van de waarde van het schip op en dat geld hadden we natuurlijk niet. Het schip werd geveild en wij stonden op straat. Net op tijd konden we dit flatje huren. Als je de vrijheid van een schip gewend bent, is aan wal wonen met burens wel even wennen. Maar nu kon ik zonder stress bevallen. Hoewel, er was nog een probleem: onze ex-echtelingen wilden de echtscheidingspapieren maar niet tekenen. Beetje slordig als je baby ter wereld komt en je nog getrouwd bent met een andere man, die niet de vader van je kind is, terwijl de echte vader het kind ook niet kan erkennen omdat hij officieel met een andere vrouw getrouwd is. Op de valreep was het geregeld, met hulp van een verpleegkundige die een klein beetje met de echtscheidingsdatum gesjoemeld heeft, zodat Sybe onze baby toch kon erkennen. We noemden onze baby Auke.

Met de Vooruitgang kunnen we weer gaan varen. Heerlijk. Ik mis de zee ontzettend. Het avontuur, de vrijheid, het leven op zee. Maar voorlopig kunnen we er niet op wonen en mee reizen. Er moet eerst geld mee verdiend worden. We hebben allebei ons spaargeld in het schip ge-

stoken en hebben nog een beetje geld over voor de verbouwing. De grote lier en kraan moeten van het dek om zo een ruimte te creëren voor de sportvissers. Sybe heeft gebeld naar Cuxhaven in Duitsland, waar het schip gebouwd is. Zij willen de lier en kraan wel hebben en ze er ook afhalen.

Voorbereidingen worden getroffen om de reis naar Cuxhaven te maken. De planning is om begin oktober te gaan, maar dan moeten de papieren wel in orde zijn. Welke bemanning gaat er mee? Ik wil wel mee, maar dat gaat niet met mijn lessen. Ik ben de balletschool net gestart en kan me nog niet veroorloven een les uit te laten vallen of een vervanger te betalen. Bovendien vind ik het onhandig om Auke mee te nemen en ik wil ook niet weer mijn moeder vragen op hem te passen. Verdorie. Ik baal er wel van. Voor Sybe gaat het leven gewoon door zoals hij gewend was. Voor hem verandert er niet zoveel nu hij vader is. Geeft niet, dat is overal zo.

Verschillende vrijwilligers bieden zich aan. David, mijn broer, wil graag mee, hij kent het schip goed. Hij heeft geholpen met het opknappen van de boot en woont er min of meer op, maar nu ze later vertrekken kan hij niet mee, omdat zijn vriendin hoogzwanger is en op het punt staat te bevallen. Derk, mijn stiefvader, en Hein, de man van Ellen, hebben wel zin in avontuur. Hoewel beiden ervaren schippers, is het toch beter dat er nog een man of vrouw meegaat voor het verdelen van de wacht. Ben Daens is de man, Sybe kent hem van de sportvisserij. Een grote, stoere zeebonk met veel zee-ervaring.

De tijd begint te dringen, het is inmiddels al eind oktober. Sybe neemt de post door in de hoop dat nu eindelijk de meet-

brief van Rijkswaterstaat erbij zit, anders kunnen ze niet de zee op en niet taxfree tanken. Gelukkig, hij zit erbij. Nu kunnen we de reis verder voorbereiden. De enige datum waarop iedereen kan is 5 november.

‘Nee, dat kan echt niet,’ roep ik, ‘dan is Auke jarig. Zijn eerste verjaardag, daar moet je toch bij zijn! Kun je niet een dag later gaan?’

‘We zullen zien,’ zegt Sybe, ‘maar de weersvoorspellingen voor komende week zijn niet zo best, dus het lijkt me beter op tijd te vertrekken.’

‘Verdomme, lekkere vader ben jij.’

Sybe kijkt me geschrokken aan.

‘Hoe laat wou je gaan dan?’

‘Nou, zo vroeg mogelijk.’

‘Vertrek dan in ieder geval ’s middags, zodat je er nog een beetje bij kunt zijn.’

‘Oké, maar echt niet later’, zucht Sybe. ‘Ik wil het slechte weer wel vóór zijn.’

Na het eten kijken we nog even televisie. Er is een film op, ‘The perfect storm’ heet hij. Het gaat over een vissersboot die onverwacht in een orkaan terecht komt. De rest laat zich raden. We geloven het wel en gaan naar bed. ‘Gadver, stomme film!’

3.

Het is 5 november.

‘Hieperdepiep hoera!’ zingen we allemaal in koor. Auke is 1 jaar geworden en uitgerekend vandaag kan hij voor het eerst los lopen. Sybe en ik zijn apetrots. En de opa’s en oma’s natuurlijk ook. Auke spuugt het enkele kaarsje op de Bob de Bouwertaart uit. Ik heb nooit van mijn leven gedacht dat ik ooit moeder en zo burgerlijk zou worden, maar ik schik me met plezier in mijn rol. Sybe schikt zich wat minder in zijn vaderrol, maar hij is wel heel erg gelukkig met zijn zoon. Om een andere reden. Ik zal nooit vergeten dat hij, toen ik hem vertelde dat ik zwanger was, een zucht van verlichting slaakte en zei: ‘Mooi, dan kan ik met een gerust hart doodgaan, ik heb mijn nazaat.’

Het is zes uur en de meeste visite is weer naar huis. Sybe en Derk zijn ongeduldig en willen nu echt vertrekken. Ze zijn al veel later dan gepland, en Hein en Ben Daens zijn al op de boot om de boodschappen in te ruimen.

‘Nou, ga dan maar.’ Ik loop mee naar de auto, geef Sybe een kus en zeg: ‘Vaarwel.’ Hij kijkt me een beetje vreemd aan. Tja, dat klinkt ook wel raar, alsof je elkaar nooit meer wederziet. Zo bedoelde ik het niet. Meer als twee woorden apart: ‘vaar – wel, een goede vaart’. Ik zwaai hem uit tot hij uit de straat verdwijnt. Als ik weer terug in huis ben, begin ik met mijn moeder aan de afwas terwijl Mirthe, mijn vriendin, Auke in bad doet in de aan de keuken grenzende badkamer. Tijdens de afwas zegt mijn moeder: ‘Nou, dan zijn we straks onbestorven weduwen.’

‘Hè, gadver, mam, zoiets zeg je toch niet?’

‘Nee, ik weet ook niet waarom ik dit zeg. Het floepte er

zomaar uit', zegt ze. Mirthe moet er smakelijk om lachen en zegt, terwijl ze de theedoek uit haar handen pakt: 'Gaat u nou maar naar die boot om de mannen te helpen met hun bedden en zo. Ik help hier wel.' Als iedereen weg is, leggen Mirthe en ik Auke in zijn bedje. We nemen samen nog een lekker wijntje en kletsen wat over ditjes en datjes.

Ik ken Mirthe uit mijn studententijd in Maastricht. Zij studeerde aan de Kunstacademie en ik aan de Toneelacademie. Vanaf het eerste moment zijn we dikke vriendinnen. Na te veel wijntjes is het beter dat ze blijft slapen, de ene helft van het bed is toch leeg. Het is elf uur 's avonds en Sybe belt nog even nu ze nog bereik hebben. Hij vertelt dat de zee erg ruw is, maar dat het schip zich prima houdt en de bemanning ook. Ze varen nu ter hoogte van Egmond aan Zee. Hij belt weer zodra hij in Cuxhaven is. Moe en tevreden vallen we in slaap, lepeltje-lepeltje.

Met een gil word ik wakker, badend in het zweet. Mirthe schrikt wakker van mijn geschreeuw en vraagt in paniek wat er is. Ik kom niet uit mijn woorden en zie het plaatje waarmee ik wakker werd steeds voor me: een zinkend schip en Sybe die me roept. Van dat roepen werd ik wakker, volgens mij.

'Ik hoorde zijn stem, hij schreeuwde mijn naam en dat ik iets moest doen', zeg ik tegen Mirthe. 'Ze vergaan!' Ik raak in paniek, begin te zweten en te rillen van de kou.

'Tuurlijk niet, gekkie', zegt Mirthe. 'Ik denk dat je door het geluid van de storm buiten een nachtmerrie hebt gehad.' Ze kent me goed genoeg om te weten dat er echt iets aan de hand is en probeert me gerust te stellen. 'Ga nu maar weer slapen, het is één uur, nog een hele nacht te gaan.' Die nacht slaap ik niet meer. Ik lig te luisteren naar de regen die kei-